

Waterlinie Werelderfgoed

Nieuwsbrief nr. 13

Stichting

Groene Hart

Augustus 2011

www.waterliniewerelderfgoed.nl

www.groenehart.info

Projectbureau Oude Hollandse Waterlinie

Deze nieuwsbrief wordt toegezonden aan gemeenten en instellingen in het historische inundatie-gebied van de Oude Hollandse Waterlinie / Groene Hart: Muiden, Naarden, Weesp, Stichtse Vecht, Vlist, De Ronde Venen, Woerden, Bodegraven-Reeuwijk, Oudewater, Montfoort, Hardinxveld-Giessendam, Lopik, Schoonhoven, Ouderkerk aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Nederlek, Bergambacht, Liesveld, Giessenlanden, Zederik, Vianen, Leerdam, Gorinchem, Woudrichem en Lingewaal.

- Waterliniepad geopend op 4 november
- RABO-banken omarmen waterlinieroutes
- Kwaliteitsteam Groene Hart: *betere bescherming nodig voor vestingsteden*

4 november Gorinchem: feestelijke opening waterliniep pad !

Op vrijdag 4 november is het zover. Dan wordt het eerste deel van het lange afstandswandelpad van de Oude Hollandse Waterlinie officieel (en feestelijk uiteraard!) geopend.

De openingshandeling wordt verricht door Zuid-Hollands Gedeputeerde Rogier van der Sande – met recreatie in zijn portefeuille- en

burgemeester Piet IJssels van Gorinchem. Zij zullen ook de nieuwe film over de Oude Hollandse waterlinie ten doop houden.

Dit zuidelijk traject loopt van het stationsplein in Gorinchem naar Fort Wierickerschans. Aan het uitzetten van het noordelijke gedeelte wordt momenteel hard gewerkt.

Rabobanken omarmen waterlinieproject

Rabobank

De lokale Rabobanken in het Groene Hart staan positief tegenover het project waterlinieommetjes. Vanuit diverse fondsen van de Rabobanken zijn bijdragen toegezegd. Zo kreeg de Stichting € 5.472,- van het Coöperatiefonds van de Rabobank Alblasserwaard Noord en Oost, gevestigd in Giessenburg. In het blad Dichterbij van deze bank staat een interview met projectleider Marco Houtzager onder de kop "Waterlinie komt tot leven". Dit gebeurt onder meer door picknickplaatsen, informatieborden en moderne digitale technieken.

Tekort verminderd

Dankzij de bijdragen van de Rabobanken en donaties van andere fondsen – o.a. ANWB en Prins Bernhard Cultuurfonds- is het tekort op het project ingelopen.

Van de benodigde € 316.000 is inmiddels € 246.000 beschikbaar. Directeur Bernt Feis verwacht dat uiteindelijk ook de resterende € 70.000 op de plank gaat komen, zodat de 14 routes, ommetjes en attractiepunten in 2012 kunnen worden aangelegd.

Kwaliteitsteam Groene Hart: *betere bescherming nodig voor vestingsteden*

De vestingsteden van de Oude Hollandse Waterlinie moeten in hun bestemmingsplannen meer aandacht geven aan de landschappelijke openheid van de inundatiegebieden. Verder dienen historische schootsvelden en open ruimtes rond de vestingsteden, voor zover nog aanwezig, gevrijwaard te blijven van bebouwing. Dit adviseert het Kwaliteitsteam Groene Hart, ingesteld in opdracht van de drie Groene Hart provincies.

Uniek fenomeen

Het Kwaliteitsteam beschouwt vestingsteden in combinatie met een waterlinie als een uniek Nederlands cultuurhistorisch fenomeen. De Oude Hollandse Waterlinie (OHWL) is de eerste geplande waterlinie, met de tien vestingsteden als dragers. Dat zijn Naarden, Weesp, Woerden, Muiden, Montfoort, Oudewater, Schoonhoven, Nieuwpoort, Gorinchem en Woudrichem. Kenmerkend is dat vrijwel alle vestingwerken in deze steden volgens een vast stramien in ongeveer dezelfde periode (tussen 1672-1700) zijn aangelegd. Ze geven dus ook een militair-historisch tijdsbeeld.

Verschillen

Afgelopen jaren heeft de Stichting Groene Hart systematisch onderzoek verricht naar de kwaliteiten van de OHWL. Daarbij bleek ondermeer dat de monumentenbeschrijvingen van de diverse vestingsteden zeer uiteenlopend zijn, variërend van zeer gedetailleerd (bijv. Naarden) tot zeer globaal (bijv. er wordt alleen vermeld: vestinggracht). Verder is de omvang van de bescherming vaak niet duidelijk bij gebrek aan goed kaartmateriaal. Het Kwaliteitsteam Groene Hart, gevraagd om een kwaliteitsbeoordeling, vindt het te ver gaan om de historische inundatiegebieden weer zichtbaar te maken. Wel kan gedacht kan worden aan het gedurende een periode zichtbaar nat houden van deze gebieden in het voorjaar. Dit komt de natuur - met name de

foeragerende weidevogels – in deze gebieden ten goede.

Verder pleit het Kwaliteitsteam voor meer informatievoorzieningen langs routes en bij recreatieve knooppunten, waarbij inzicht geboden wordt in de (grotendeels onzichtbare) laag van de OHWL in het landschap.

Schootsvelden

De vestingsteden van de OHWL zijn voor een belangrijk deel goed bewaard gebleven. Wel zijn de oude schootsvelden rond de vestingen voor een groot deel ruimtelijk verdicht of verstoord. Daarom is het vooral rond de

vestingsteden van belang gedegen onderzoek te doen naar de nog aanwezige open ruimten rond de steden. Hierbij dient de relatie met het schootsveld van de OHWL goed te worden vastgelegd als onderdeel van de gemeentelijke bestemmingsplannen. Open ruimtes voor zover nog aanwezig, dienen zo gevrijwaard te blijven

van bebouwing. Daarnaast dienen vestingwerken, waar mogelijk, te worden hersteld als dit past in stedelijke plannen.

Tenslotte adviseert het Kwaliteitsteam om voor de vestingsteden een vestingstedenvisie op te stellen. *Een investering à la het Panorama Krayenhoff, waarin de werkelijke potentie van de OHWL op alle niveaus in beeld wordt gebracht is een noodzakelijke eerste stap voor een succesvolle planontwikkeling, die tijd zal kosten. Tijd echter die het waard is om er voor uit trekken!*

Vestingsteden onder druk

De Stichting Groene Hart is bijzonder ingenomen met dit advies, omdat het de bijzondere kwaliteiten van de Oude Hollandse Waterlinie onderstreept. Helaas staan vestingsteden nog steeds onder druk, zoals blijkt uit recente bouwplannen in o.m. Oudewater en Nieuwpoort. Ook het onderhoud van historische wallen en singels laat te wensen over, zoals in o.m. Muiden en Woerden. De Stichting hoopt dat het advies van het Kwaliteitsteam de vestingsteden een eyeopener biedt.

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

De advies van het Kwaliteitsteam valt samen met een brief van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE), vroeger Monumentenzorg. Die wil dat de monumentale onderdelen van de vestingsteden beter in kaart worden gebracht en nauwkeuriger worden beschreven.

Veel landelijke publiciteit voor Kwaliteitsteam

Het advies van het Kwaliteitsteam Groene Hart heeft landelijk veel aandacht gekregen. Op 15 augustus stond het bericht op de website van het ANP, waarna het in allerlei kranten terecht kwam. Zo wijdde de Telegraaf een artikel aan de Oude Hollandse Waterlinie. Ook in Binnenlands Bestuur stond een artikel. Verder werd het bericht overgenomen door de regionale bladen, waaronder het AD Groene Hart.

Ook RTV Noord-Holland en RTV Utrecht besteedden aandacht aan het advies in de vorm van reportages en interviews. "

Links

Hieronder een overzicht van de diverse links:

- [Kwaliteitsatlas Groene Hart](#)
- [Vestingsteden verkwanselen erfgoed](#) (BNR Nieuwsradio, 15 augustus 2011)
- <http://www.binnenlandsbestuur.nl/home/all/steden-moeten-zuiniger-zijn-op-hollandse.1680870.lynkx>
- <http://www.rtvutrecht.nl/nieuws/382642>
- <http://www.nu.nl/binnenland/2589878/vestingsteden-moeten-zuiniger-resten.html>
- <http://www.rtvnh.nl/uitzending-gemist/radio/10/30973/Noord-Holland+Nieuws>

BINNENLAND 15-8-2011

Vestingsteden moeten zuiniger zijn op resten

WOERDEN - De tien vestingsteden die samen de Oude Hollandse Waterlinie (OHWL) vormen, moeten zuiniger zijn op de nog zichtbare resten van dit verdedigingswerk. Her en der is sprake van slecht onderhoud van wallen en singels, op veel plaatsen is het gebied rond de linie helemaal volgebouwd en gedetailleerde geschiedschrijving van de vestingen is ook lang niet overal in orde.

Dat concludeert maandag het Kwaliteitsteam Groene Hart, dat in opdracht van de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland onderzoek heeft gedaan naar de toestand van de OHWL.

De Oude Hollandse Waterlinie was het eerste verdedigingswerk langs het water dat in Nederland is aangelegd, tussen 1672 en 1700. Aan de linie liggen Naarden, Weesp, Woerden, Muiden, Montfoort, Oudewater, Nieuwpoort, Schoonhoven, Gorinchem en Woudrichem. Bijvoorbeeld in Naarden is de vesting heel goed bewaard gebleven, maar elders is er vrijwel niets meer van te zien. „De OHWL is echter een uniek Hollands cultuurhistorisch fenomeen en tevens een bijzonder militair-historisch tijdsbeeld.”

Het team adviseert de provincies om er bij het goedkeuren van nieuwe bestemmingsplannen van gemeenten op te letten, dat de nog

open gebieden niet verder worden dichtgebouwd. „Schootsvelden zouden bijvoorbeeld opgenomen moeten worden in dergelijke plannen.” De onderzoekers snappen dat het niet meer mogelijk is om de OHWL weer helemaal zichtbaar te maken. „Maar te overwegen valt om bijvoorbeeld in het voorjaar inundatiegebieden onder water te laten lopen, wat meteen goed is voor de stand van de weidevogels.” Verwaarloosde vestingwerken zouden hersteld moeten worden.

Wie vormen het Projectbureau OHWL?

Marco Houtzager

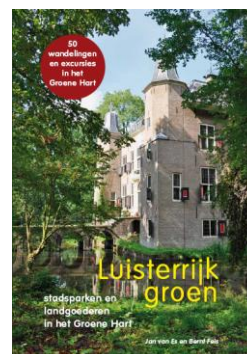

Joke Kramer

Het Projectbureau OHWL wordt gevormd door Marco Houtzager, projectleider, Joke Kramer projectmedewerker, Harm Hoogendoorn, historicus, Esra Yalcin, projectmedewerker en Annemarie Bremer, projectmedewerker.

Luisterrijk groen: om cadeau te krijgen!

Luisterrijk groen, stadsparken en landgoederen in het Groene Hart. De nadruk in dit nieuwe wandelboek ligt niet op het “natuurlijke” landschap van het Groene Hart, maar op het cultuurhistorisch groen. Daaronder zijn landgoederen en stadsparken, maar ook historische tuinen en oude vestingwallen; de stadswallen van de tien vestingsteden krijgen

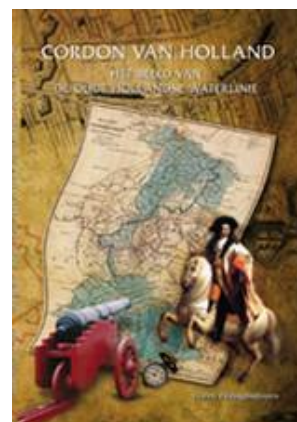
uitgebreid aandacht. Ook begraafplaatsen en eendenkooien worden behandeld. Het boek bevat 50 prachtige wandelingen, geïllustreerd met meer dan 135 foto's en kaartjes. Luisterrijk groen kost € 13,95, (excl. verzendkosten € 2,50). Te koop in de boekhandel of te bestellen bij de

Stichting: contact@groenehart.info.

GRATIS!

Wie Vriend van het Groene hart wordt a 12,50 p.j., krijgt dit boek als welkomstpremie!

Cordon van Holland

Cordon van Holland, het beeld van de Oude Hollandse Waterlinie. geeft aan de hand van kaarten, gravures en oude prenten een beeld van de ontwikkeling van de OHWL, van de 16^e eeuw tot de 19^e eeuw.

Uitgevoerd in groot formaat (22 x 28 cm) met hard kaft; 112 p., ca 120 illustraties. Kortingsprijs € 19,50, excl. verzendkosten a € 2,50. Te koop in de boekhandel of

te bestellen bij de Stichting: contact@groenehart.info.